

Ks. Krzysztof Cezary K a u c h a. *Miłość za miłość. Wiarygodność chrześcijaństwa według Battisty Mondina*. Lublin: RW KUL 2000 ss. 444.

Celem, który zamierzał osiągnąć autor opracowania, było zbudowanie argumentacji agapetologicznej na rzecz wiarygodności chrześcijaństwa na podstawie bogatej twórczości włoskiego teologa i filozofa Battisty Mondina (ur. 1926), naukowca i myśliciela nie znanego w Polsce.

We wstępie książki *Miłość za miłość* scharakteryzowany został agapetologiczny kierunek we współczesnej teologii fundamentalnej – na tle jej dziejów – a także historyczne podłoże teologii miłości. *Agape* zawsze była traktowana jako synteza i znak rozpoznawczy chrześcijaństwa, jednak w minimalnym stopniu była wykorzystywana w uzasadnianiu jego wiarygodności. Nie czyniła tego apologetyka, gdyż zwłaszcza w jej racjonalistycznych ujęciach miłość kojarzona była wyłącznie z uczuciem i z tego tytułu nie mogła służyć rozumowi w uwierzytelnianiu wiary chrześcijańskiej. Współcześnie w personalistycznej i historiozbawczej teologii fundamentalnej, która zakorzeniła się w swym teologicznym charakterze, wykorzystuje się oryginalność chrześcijańskiej *agape*. Niektórzy autorzy wręcz twierdzą, że „wiarygodna jest tylko miłość” (H. U. von Balthasar, J.-L. Marion, R. Fisichella).

Tym szlakiem poszedł też Battista Mondin – znany we Włoszech filozof oraz teolog specjalizujący się w historii teologii i teologii dogmatycznej. Bezpośrednią inspiracją dla autora monografii *Miłość za miłość* było opublikowanie przez Mondina kilkutomowego podręcznika teologii dogmatycznej, w którym zwornikiem wszystkich traktatów jest miłość. Dzieło Mondina ukazuje, że *agape* jest uniwersalnym i najważniejszym kluczem interpretacyjnym Objawienia chrześcijańskiego. Można też powiedzieć, że jest ona kluczem najprostszym i najbardziej potrzebnym współczesnemu człowiekowi, coraz bardziej zagubionemu wśród namiastek miłości, bez której nie można żyć.

Dostrzegalnym – zwłaszcza przez teologa fundamentalnego – brakiem w dziele Mondina jest jednak niezauważanie wiarygodnościowej funkcji chrześcijańskiej miłości, chociaż w niektórych swych rozważaniach wydaje się on prowadzić myśl w tym kierunku. Słusznie zatem ks. K. Kaucha uznał, że koniecznie należy spożytkować dla teologii fundamentalnej ogrom pracy wykonanej przez włoskiego systematyka teologii.

W rozdziale pierwszym (s. 29-92), zatytułowanym *Antropologia personalistyczno-agapetologiczna*, ks. K. Kaucha zaprezentował na podstawie licznych źródeł filozo-

ficzną antropologię Mondina, wydobywając centralne w niej rozumienie człowieka jako bytu osobowego, którego konstytutywnym elementem jest miłość. Ona wyjaśnia wszystkie fenomeny ludzkiego bytu i umacnia – a nawet sprawia – że każdy człowiek jest osobowym podmiotem.

Rozdział drugi – *Agape istotą Trójcy Bożych Osób* (s. 93-163) – poświęcony został trynitologii w ujęciu Mondina (zarówno ekonomicznej, jak i immanentnej), która niejako doprowadza do utożsamienia Miłości jako istoty Bożej natury z prątworzywem wszystkiego, co istnieje, a co przez starożytnych filozofów greckich zwane było *arche*. Trójjedyny Bóg, który jest Miłością, jest *Arche* każdej stworzonej rzeczywistości. W sposób najwyraźniejszy jest *On Arche* w odniesieniu do człowieka, będącego obrazem i podobieństwem Boga. Miłość, stanowiąca istotę Boga, jest źródłem historii Objawienia i historii zbawienia, przez które Boskie *Arche* jest nieustannie objawiane człowiekowi.

Pełnią tego Objawienia jest Osoba i Wydarzenie Jezusa Chrystusa – wcielonego Syna Bożego, dlatego chrystologia z elementami soteriologii i eschatologii stanowi treść rozdziału trzeciego, noszącego tytuł *Objawiona miłość zbawcza w Jezusie Chrystusie* (s. 165-245). W wydobywaniu agapetologicznej wiarygodności Jezusa Chrystusa, a co za tym idzie także chrześcijaństwa, pomocne okazały się Mondina agapetologiczne interpretacje dogmatów chrystologicznych, a także klasycznych pojęć chrystologii.

Kolejne rozdziały książki ks. K. Kauchy są ściśle związane z tematyką rozdziału trzeciego i z niej wypływają, albowiem Mondin w swej teologicznej twórczości łączy chrystologię z eklezjologią. Rozdział czwarty – *Kościół sakramentem miłości* (s. 247-332) – dotyczy genezy i natury Kościoła. Jest on dziełem Bożej Miłości, jej znakiem, narzędziem i, jak powiada Mondin, sakramentem.

Misją Kościoła jest urzeczywistnianie i wcielanie w dzieje Bożej Miłości, czemu poświęcony został piąty – ostatni – rozdział omawianej książki. Nosi on tytuł *Inkulturacyja agape misją Kościoła* (s. 333-402). Rozpoczyna go charakterystyka kryzysu współczesnej kultury w ujęciu Mondina. W dalszej kolejności ks. K. Kaucha omówił agapetologicznie zorientowaną teologię inkulturacyji oraz wpływające z niej sposoby inkulturacyji chrześcijaństwa we współczesnym świecie.

Praca ks. K. Kauchy zasługuje na szczególną uwagę z kilku względów. Ukazuje ona współczesną głęboką teologię Miłości, której wybitnym przedstawicielem jest B. Mondin. Jest ona zakorzeniona w Trójcy immanentnej i wyraża się w ekonomicznych działaniach. Najdoskonalszym wyrazem tego jest Wydarzenie Jezusa Chrystusa. Ks. K. Kaucha w swej pracy nie poprzestał na poziomie narracyjnym teologii agapetologicznej, lecz wydobył z niej elementy dla uwiarygodnienia chrześcijaństwa. To stanowi zasadnicze *novum* tej książki. W tym myśleniu poszedł zdecydowanie dalej niż H. U. von Balthasar. Stworzył zarys struktury argumentu agapetologicznego. Tym samym poszerzył bazę argumentacyjną w teologii fundamentalnej. Ponieważ w chrześcijaństwie najwyższą wartością jest Miłość, stąd argument agapetologiczny winien wysuwać się na czoło wśród wszystkich innych.

Dobrze byłoby, gdyby ks. K. Kaucha – zajmując się dalej tą problematyką – opracował relację tego argumentu do stosowanych dotąd w interesującej nas dyscyplinie. To zagadnienie bowiem wykracza poza ramy tej pracy.

Omawiana książka jest zwarta, logiczna, napisana żywym i plastycznym językiem. Czyta się ją z zainteresowaniem, bez znużenia. Nie traci ona na swej aktualności, wręcz przeciwnie – staje się niejako coraz aktualniejsza, zwłaszcza w kontekście encykliki Benedykta XVI *Deus caritas est*. Godna jest polecenia nie tylko studentom i teologom, ale także tym, którzy chcą pogłębiać swoją wiarę i jej podstawy.

Ks. Marian Rusecki
Instytut Teologii Fundamentalnej KUL